

MEMORIA VITAE
VIRI
ADMODVM REVERENDI ET
PRAECLARISSIMI
FRIDERICI IOACHIMI
SCHNOBEL
SACRI PASTORIS
AD AEDEM D. MARIAE
IN SIGNITER MERITI

MOERENTIE CALAMO

SED ACCVRATO STUDIO CONSCRIPTA

A

IOHANNE DANIELE OVERBECK

GYMNAS. LVBECK. RECTORE

SOCIETAT. TEUTONICAR. GÖTTINGENS. ET IENENS.

COLLEGA HONORAR.

LVBECAE.

TYPIS IOH. NICOL. GREENII
MAGN. SENAT. TYPOGR.

II. urb. Germ.

8/2 28

Von Lubbeck.

† ♀ *†*

Postridie, quam occubuerat desideratissimus CONSVL Reipublicae Primarius nec vñquam post fata ob immortalem meritorum gloriam obliuiscendus, secutus est in calcanda aeternitatis via Comitem Illum dux, quem fidelissimum fibi Ille monstratorem eius itineris elegerat, vectorisque in portum, optimum poenitenti, gratiam diuinam, scientissimum gubernatorem. Cuius vterque cursus exitum nunc optatisimum ita nactus est, vt humanis modo rebus, quod dolemus, ambo eriperentur moriendo, caelestibus quidem demum et aeternis nascerentur, adeoque paruulis et recens natis similes ex lege, quam scripsit Seruator suam in his terris ciuitatem ingressuris⁽¹⁾, et simul omnibus quodammodo tulit, qui defuncti beatitatis quaedam limina transeunt, illud quoque intrarent diuinum regnum et sempiternum. Ille quidem ea ipsa die dominica prima post sacrum Paschatis, Hic postridie eiusdem diei, quae a paruulis et recens natis nomen antiquum in fastis Christianorum sacris gerit. Cuius nominis originem, communem eandem quarundam ex caeteris quoque dierum dominicalium vetustis appellationibus, satis est, ab aliis⁽²⁾ dudum esse indicatam. Nobis disertissimum praecomen lugentibus verbi diuini, de sacro suggestu diuinitus euocatum, quoniam constat, verbum illud idem appellari a D. PETRO⁽³⁾ infantibus aptum γάλα λογικόν καὶ ἄδολον in sententia, pro concione sacra sub introitum Sacerdotis publicas preces dicturi olim, quo die dictum est, recini solita, quae sententia ita tum vulgo recitabatur, vt inciperet a verbis: *Quasi modo geniti*, imponebatque deinde nomen illi ipsi diei, quod illo primum die admittebantur ad sacram coenam recens lauacro mystico tineti, quos eodem *quasi modo genitos* appellari mos erat illius temporis⁽⁴⁾: Lac nobis igitur λογικόν καὶ ἄδολον quoniam constat in hac sententia a D. PETRO verbum diuinum nominari, venit in mentem causarum illius appellationis plurimarum, quae sunt varie a variis interpretibus sacri codicis, nostris tribus pariter ac peregrinis, indicatae, ab crudissimo autem WOLFI⁽⁵⁾ in vnum locum pleramque partem coactae. Quarum nulla est fere, vt sensus sunt hominum varii, quae mihi quidem videatur ad ipsam accedere veritatem, praeter illam, cuius idem WOLFI⁽⁶⁾ s, alio loco⁽⁶⁾ de eadem re differens, b. GOTTER. OLEARIVM⁽⁷⁾ facit auctorem. Ita hic vero: Vt opponatur alibi a D. PAVLO⁽⁸⁾ cultui Iudeorum publico, quo diuinae res humanis adumbrabantur rebus et externis (τῇ λατρείᾳ σαρκικῇ), cultus diuinus interna mente praestandus hominum Christianorum (ἡ λατρεία λογική), sic quoque a D. PETRO lacti vberum humanorum, corporis alimento (τῷ γάλακτι ἀθρωπινῷ, καὶ σωματικῷ καὶ σαρκικῷ), opponi aptum mentibus lac caeleste, verbi inter Christianos audiendi (τὸ γάλα λογικόν). Recte, arbitror, quia νέος καὶ λόγος, mens animus que hominis regeniti perque verbum recens nati non minus pabulum suum habent & lac caelesti animo et mente dignum (γάλα λογικόν), idem nempe verbum diuinum, quam lac habent geniticum ad corpus alendum paruuli (γάλα σαρκικόν), simulatque lucem hanc adepti sunt⁽⁹⁾. Illud vero lac caeleste mirum in modum auget incrementa hominis denuo nati, velut lac mammarum ex vbertate membra paruuli, ita, si est ἄδολον, intemeratum et ab omni fraude et corruptione remotum, a nullisque hominibus adulteratum, τοῖς καπηλέυσοις τὸν λόγον⁽¹⁰⁾, qui, velut vinum fraudulentи caupones, ita corrumptum verbum DEI.

Ac si ita recte nos hunc locum intepretamur, vt speramus, o quam longe sunt ab illius vero sensu remoti illi, qui, quoniam λόγος Graece est etiam ratio, per γάλα λογικόν nescio quam rationem ab homine diuinis in rebus audiendam intelligunt⁽¹¹⁾. Sed iudicent alii. Nos quidem merito nunc arbitramur recordatos esse horum Apostoli verborum, quae, quum a die illo non multum discrepent, quo mortuus est Theologus hic, cuius memoriae dicantur ista, quae scribimus, tum in Illum magnopere ipsum quadrant. Nam lactea ille vbertate sermonis et vere diuino lacte digneque immortalibus hominum animis semper enutriuit omnes, qui, tanquam recens editi infantes, cupidi huius lactis erant, eodemque grandescere studebant, nec vñquam in eorum repertus est numero, qui in adulterandis oraculis diuinis malignum animi dolum produnt. Sed plura iam per se de virtutibus eius enotescent. Nam totum breuiter sumus vitae, quod habuit, curriculum, breve illud, sed meritis magnis insigne, persecuturi.

FRIDERICVS IOACHIMVS SCHNOBEL, Lubecensis, editus est in hanc lucem A. huius Saeculi XVIII. a.d. XVIII. Octobris. Patrem habuit virum admodum reuerendum et praeclariss. IOACHIMVM IOANNEM SCHNOBEL, coetus sacri apud nos Petrini vsque ab anno XVI. ad XXXVII. Diaconum, ad annum vero XLI. a.d. XII. Ian. quo obiit, Archidiaconum, Matrem MAGDALENAM CATHERINAM KÜSTERBECKIAM, cui Pater vnis loco omnium poterat esse imaginum, IOACHIMVS KÜSTERBECKIVS, rerum sacrarum Superintendens apud Vtinenses, primusque pastor gregis sacri, vir longe meritissimus. Namque aui et proauai qui fuerint gentis huius maternae, nos quidem haud explorato nouimus.

Paternorum vero maiorum dignissima longiorque comparet series, Aius scilicet FRIDERICVS SCHNOBEL, qui Christi tuebatur gregem Sandesnebii in Praefectura Steinhorsiensi, tunc Danica, nunc Leoburgica, Aua A MALIA gentis NORDANAЕ, Proauus primus IOANNES SCHNOBEL, qui sacro functus est munere Bargstedii in agro Tritouensi, frater IOACHIMI SCHNOBELII, I. V. D. et Profesoris P. O. in Acad. Rostochiensi, Syndici deinde et postremo Consulis designati Sedinensium, viri celebri-

⁽¹⁾ Matth. xviii. 3. Marc. x. 15.

⁽²⁾ E. c. a CASP. CALVÖR in Rituali eccles. P. II. Sect. II. c. 33. p. 329. ⁽³⁾ 1 Pet. II. 2.

⁽⁴⁾ Vid. CALVÖR, P. I. Lib. II. Sect. I. c. 2. p. 218. Similiter a Iudeis quoque constat Proselytum quemque קתן שנולך recens natum fuisse dictum, additamque interdum causam, quia esset ille infantis recens nati instar רמי.

⁽⁵⁾ In Cur Philolog. ad h. I. p. 106sq.

⁽⁶⁾ ad Rom. XII. 1. p. 238.

⁽⁷⁾ In Praelectionibus MSS. ad eundem locum. Quas praelectiones ego quamvis nunquam viderim WOLFI⁽⁶⁾ que verbis explicet breuissimis, non immerito tamen, vt spero, mihi videor potuisse paulo fuisus explicare, quia in eadem ante fui sententia, quam locum hunc apud WOLFI⁽⁶⁾ inspxi.

⁽⁸⁾ Rom. XII. 1.

⁽⁹⁾ Ita τῇ σάρκῃ, siue τῷ σώματι, etiam 1 Tim. iv. 8. 9. opponi arbitror a PAVLO τὸν λόγον. Postquam enim scriperat v. 8. illud: Ή γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὄλιγα εἰς ἀφέλειμος· η δὲ εὐσέβεια κ.τ.λ. statim subiungit v. 9. verba ista: πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἀξιος.

⁽¹⁰⁾ 2 Cor. II. 17. vbi ad eas WOLFI⁽⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Non hi, quod pueri in faba, vt aiunt, se inuenisse putant in verbis LUTHERI, quibus vir diuinus locum Petrinum conuertit Germanice: *Seyd begierig nach der vernünftigen Milch.* Quae tamen verba quomodo ex mente LUTHERI accipienda sint, nemo melius ostendit, quam G. G. ZELTNERVS, codicis sacri Lutherani editor accuratisimus, in suis ad hunc locum animaduerzionibus.

leberrimi, Proavia prima CATHARINA gentis HOGENDORFIORVM, Proauus secundus MARTINVS NORDANVS, A. M. Sandesnebienium ecclesiastes, Proavia secunda CATHARINA HOLTERIA. Atauus primus IOACHIMVS SCHNOBEL, Ciuis Soltquellensis, coxit cereuifiam, secundus MARTINVS NORDANVS in aula, quae tum erat Husumi, fecit sacra. Abauus primus JOHANNES SCHNOBEL herum habuit, nescio quem, Episcopum, cuius conquirebat redditus, secundus MARTINVS NORDANVS, I. V. D. fuit ex Syndicis Reipublicae Lubecensis, patremque habuit BRIXIVM NORDANVM, primo apud Susa- tenses, deinde in huius vrbis coetu Aegidiano sacrificum, solum fidelisimum et adiutorem D. LVTHERI, cuius et sacris articulis Smalcaldiae vulgatis subscriptis⁽¹²⁾, fratrem LAMBERTVM NORDANVM, successorem in coetu Aegidiano Parentis.

Horum sanguine creatus, dignam maioriibus vt statim indolem prodidit, ita similem educationem quoque ab ipfa inde pueritia habuit. Et in ephebis quum esset, scholam coepit frequentare publicam clasiumque fuit trium superiorum ex ordine alumnus, praceptoribusque usus fidelissimis atque eruditissimis, qui omnes et ipsi iam sunt caelites, HENRICO SIVERS Cantore, CAR. HENR. LANGIO, A. M. SubRectore, MARTINO CHRIST. GÖLDELIO, A. M. ConRectore, IOHANNE HENR. ASELEN Theol. Licentiato, Rectore. Sub quo quum re in hac officina octauum in annum praecipere gesta haberet A. XXXVI. a. d. x. April. publice valedicendi causa orationem de hac quaestione: *An redditus mortuorum in vitam gentibus aliquo saltet modo cognitus fuerit?* apparuit abunde omnibus, huic pariter viro venerabili quam carus fuisset, atque proximis huic duobus praceptoribus. Nam SELENIUS quidem in animaduersionibus in versionem Berlenburgensem Iobaeae confessionis de resurrectione Iob. XIX⁽¹³⁾, quas, vt inuitaret auditores, emisit, illum censet nominandum probitatis ergo et industriae et modestiae et aliarum virtutum genuinos literarum cultores ornantium⁽¹⁴⁾. GÖLDELIVS vero v. CL. ingeniose, vt solebat, eleganterque latinis illi versibus⁽¹⁵⁾ gratulatus est, cel. LANGIVS germanicis, quos ipsi manu scriptos exhibuerat. Talium testimonio virorum si possem ego ponderis addere aliquid, virtutum ab his in illo celebratarum darem me quoque testem, qui iucundissime tempus illud nostri condiscipulatus recordor, meminique, paucos illi iam tum comparari, antefieri quidem neminem. Quamquam digressus ego paullo prius, quam ille, de schola, testis esse non potui huius ipsius abitus.

Abiit vero Ienam, vbi doctoribus se se adiunxit celeberrimis, in Mathematicorum disciplina et Dialecticorum, itemque in Metaphysica, in Iure naturae, in percipiendis Physicorum placitis, WIDEBVRGIO, REVSCHO, KÖHLERO, STELLWAGIO, HAMBURGERO; in addiscendo sermone populorum orientis sacriisque officio interpres inque prescrutandis Hebracorum quum antiquitatibus, tum iis literarum apicibus, quibus denotatur & vocis sonus & contextus orationis, HOFMANNO ET TYMPI ET RECHENBERGIO; in perdiscenda solide ratione & natura eorum, quae vel credenda sunt homini Christiano, vel peragenda, veraque armorum tractatione, quibus utraque defenduntur ab aduersariis, WEISSENBORNO, WALCHIO, REVSCHO; in exercenda quum stataria librorum codicis facti lectione, tum curfuria, iisque horum sententias examinandis, ex quibus probandi causa Theologi sua argumenta depromunt, TYMPI, RICHTERO, PFEIFFERO; in conquirienda Christianarum rerum historia, STOLLIOS; in imbibendis denique iis praecepsis, quibus faci oratoris, cum veritate cupientis pietatem augere, vel ars adstringitur, vel facultas, FABRICIO. Nec minus quam ingenium ipsum, vt agilitatem quoque exerceret ingenii linguaeque celeritatem, non modo ventilare solitus est cum aliquibus suorum comilito- num ad FECHTI Syllogen controuersiarum sub moderamine FRIDEM. ANDREAE ZÜLICHII, Theol. Lic. sed et repellentis sibi partes suscepit in conflieti erudo, in quo agebatur de libello quodam philosophico CHRISTIANI IOH. ANT. CORVINI A. M. subtiliter admodum exarato⁽¹⁶⁾ A. XXXIX. a. d. XXV. Apr. Quo eodem anno vt horum studiorum, sic quoque ipsius domicilio, socium iu- cundissimum accepit Fratrum amantisimorum natuque minorum priorem, virum admodum reuer. FTR. HENR. SCHNOBELLIVM, hodie gregis faceri Pastorem apud Ploeneses, cuius desideria fratrem dulcissimum requirentis leniat DEVS, valetudinem leuet, felicitatem augeat. Minimus enim natu Frater, vir praecellentiss. IOH. HERM. SCHNOBELLIVS, nunc Cantor huius Gymnasi meritis, Collega meus aequalis, cui salutaria quaquis itidem cum suis luctusque fortissima appreco solatia, tum nondum, sed post ali- quanto, profectus est Ienam.

Ille vero, de quo scribimus haec, absoluto ibi magna cum laude quadriennio, rediit A. XL. domum coepitque ascendere frequenter in concionem, dignus scilicet ea re habitus, a summe reuer. CARPOVIO, summe vel annis meritissime reuerendo, cuius roboret de rebus ipse infirmitatem senectutis, cuius etiam scholis interfuit iis, in quibus disputabatur peritos aliquot inter homines et eruditos de quibusdam placitis inter Theologos recentiores controuersis. Sed diuerit anno vertente Kilonium, docendi potissimum causa, sed tam etiam discendi, vt qui nullam soleret huius rei occasionem praetermittere. Nam quum hospitio destinatis viri CL. ADAMI HENR. LACKMANNI, historiae patriae Professoris sacri consistorii Kiloniensis Affessoris, studiorum magister constitutus esset duobus, fratibus REYHERIS, quorum alter nunc Iurium est Doctor in academia Ienensi, alter ~~Hofkonsistorii~~ sacri consistorii Kilonensis Affessor, pariter se se ciuibus adiunxit illius academiae et auditoribus ven. FRIESIT, academiae Procancellarii, ad sacrum Codicem eruditissime commentans. Vix autem his discipulis Ienam digresis, alium naechus est Preezae, generofissimum A. BLOME, cubicularium hodie Regis Daniae, cuius exinde post breue spatium mortuo parente, Ordinis S. Annae equite, sereniss. Hofstorum Duci a consil. sanctioribus, nobiliumque Virginum Preezenzi Coenobio Praeposito, cum hoc auditore suo reuersus est Kilonium trienniumque ibi integrum absoluit, omnibus vtendo, quae e re ipsius videbantur esse, et academiae opportunitatibus et loci. In primis in aula pariter atque in vrbe pro sacra concione saepe verba fecit audiuitque vener. HANIVM, Theol. D. et Professorem et Pot. Magno Duci Russorum facris in rebus a consiliis, quae fata habuerit ciuitas omnis hominum Christianorum, eruditus explicantem, et clarissimi, quem antea nominabamus, LACKMANNI librum bonae frugis plenum et doctrinae reconditae⁽¹⁷⁾, publice fortiterque defendit, promte argumenta soluendo, apte respondendo, acute reponendo. Videbant enim sapientissimi homines, verbis vtr. CICERO⁽¹⁸⁾, et praesentiam animi, et defensionis constantiam. Videbat ante alios et admirabatur ingeniorum estimatur prudentissimus, ipsius postea vxoris causa sororius Affinis, vir summe venerabilis, atque illustris, DREYERS noster, Fautor meus ex animo colendus, tum pot. Russorum Magno Duci a consiliis cancellari, et in illa academia Iurium Professor, qui eundem hunc vidit etiam et quam maxime dilexit in eorum numero, quibus in suo ludo ventilandi causa solebat aliquot particulas historiae imperii Romanogermanici proponere. Quid quod hic idem cum Medicis aliquando descendit in arenam, vt, quum proposuisset quæstiones CL. LISWITZIVS, Docto artis salutaris, ipse contra disputaret.

Ac prosperum fane fuit, fauliumque ciuitati nostrae, quod hunc talen aliquando virum tamque insigniter preparatum numerabamus in doctoribus facris publicis. Quod, posteaquam hue reuersus erat A. XLVI. saepiusque pro rostris facris populum erudierat, tandem accedit A. XLVIII. a. d. XXIV. Octobr. quo die pie legitimeque ad D. Mariae electus est sacerdos tantoque opere omnium deinde animos sibi conciliauit, vt breui tempore ad altiorem adscenderet dignitatem, scilicet A. L. Archidiaconi A. LIX. a. d. XXIII. Aug. facri gregis totius Pastoris. Nec mirum, quando melle dulcior ab eius ore fluere videbatur oratio, quæ praecise omnia, apte tamen et ad periuadendum accommodate, exprimebat tantumque suavitatis habebat et elegantiae, quantum fucci et salubritatis, mireque adiuuabatur dulci sono voce et moderata pronunciatione et actionis dignitate. Vna re tamen omnium maxime influebat quasi in animos audientium eius oratio, quod dicentis ex animo ipso effluere cerneretur moribusque eiusdem consonare placidis atque rectis, veramque humanita-

tem

⁽¹²⁾ In hac subscriptione NORTHANVM se scripsit pro NOR- DANO p. 357. ed. Rechenb, quia tum saepe pro d. ponebatur TH, et vice versa. Ita nos, Theotisci, Deutſche rectius appellantur, quam Teutſche.

⁽¹³⁾ Insertae sunt a SELENIUS integrae Meditationibus Exe- ger. P. III. p. 895-918.

⁽¹⁴⁾ Vid. hae Meditationes P. III. p. 916.

⁽¹⁵⁾ Huic, quum paullo ante causatus esset exiguum corporis sta- turam, cur hominum academicorum refugeret consortium, illi rei

satis maturum arbitranti, ansam dederat ostendendi, paruitatem corporis studioſo non esse indignam Lubec. 1736. fol. Ille, vt omnia, modeste, hic vere ac iure merito.

⁽¹⁶⁾ De principio identitatis indiscernibilium. Ienae 1739. 4.

⁽¹⁷⁾ Disquisitio, unde lacunae testimoniorum atque defectus in harmonia sanctorum & profanorum scriptorum vitae ac memoriae Christi inferuentium? Kilon. 1745. 4.

⁽¹⁸⁾ Pro Milone c. 23. l. 63.

tem et sanctissimam redolentibus disciplinam. Quis illo candidior vñquam fuit? Quis mitior? Quis ad bene faciendum largior, ad inferuendum parvior, ad ignoscendum lenior, ad ferendos mænos hominum et errores, patientior? Comis, facilis, benignus, affabilis, suavis, mirumne est, quod ab omnibus amabatur, ab iis etiam, qui vel sanctissimos caeteroquin homines dictis atque factis non dubitabant incessere? Ille vero quantumvis excelleret his quasi virtutibus externis, magis tamen immo omnium maxime excoluit internam mentis integratatem vñique D E O dicatam pietatem, quae quos fructus tulit occulte, e. c. liberalitatis atque munificentiae, eos, vt pauci norunt, ita credibile est, a nemine nosci omnes.

Tanto magis omnibus ea, quae occultari nequibat, eruditio solida atque varia enotuit, cuius quidem specimina publice edita adscripta sunt in margine (19). Haec vt priuatum omnia illius imbuiebat, vel iuuenti, dicta atque facta, sic publicam alliciebat vndique doctorum hominum benevolentiam, corum in primis, a quibus accipere et ad quos dare literas solebat, vt FEVERLINI, REVSCHIT (20), QVISTORPIORVM, AEPINI, MASCHI, RATHLEFFI, SCHOLTZII, multorumque aliorum, in his CHRYSANDRI, qui aliquando, Decanus quam esset Theologici ordinis in academia Rintelensi, posteaquam eupere se significauerat, Doctorem illum Theologum ex merito renuntiare, responsum tulit illud, quod modestiae viri nemini nostrum ignota erat conueniens, cui tamen spreta hæc gloria tanto maiorem exinde gloriam, proborum hominum iudicio, attulit.

Nec dum de coniugio illius dictum est. Quod itidem tale init, vt ferret omnium applausum, cum Virgine scilicet nobilissima virtutum pulcherrimarum decore ornata, ANGELIA CHRISTINA, ex gente laudissima STOLTERFOTHI, viri spectatissimi IOH. BERNHARDI STOLTERFOTHI, cuius quondam primarii & florentissimi mercatoris, filia, natu maxima. Ex qua domum ducta A. XLIX. a. d. XXVIII. Aug. filios suscepit duos, tres filias, quarum duæ, gemellæ illæ, quo anno introierant in vitam, e vita quoque exierunt. Sed reor exspectari de omnibus plura. Filius primo genitus, JOHANNES FRIDERICVS, qui lucem adspexit A. LI. a. d. XXX. April. multum excitat bona spes eodemque dic, quo parentem, proh dolor, amisit, in hoc Gymnasio & tertia classe transvectus est in secundam. Proles altera, CATHARINA DOROTHEA, exorta est A. IV. a. d. XVI. Mai. Tertia et quarta, MARGARETA AMALIA et ANGELIA ELISABETH, gemellæ, de quibus dictum est, sorores, natae A. LVII. a. d. XX. Mart. exspirarunt eodem anno, illa a. d. XIII. Decemb. haec a. d. XXVII. Octobr. Quinta denique eademque mascula proles, JOHANNES BERNHARDVS, in hanc vitam intravit A. LXI. a. d. XIII. Febr. Pusillus superstitionis grec et infantulus, qui aut parum agnoscat, aut ignorat omnino, quali parente, quam amabili, quam reuerendo, fit orbatus!

Vt innam viueret! viuam! viuam! mecum non sine lacrymis ingeminari ab omnibus audire mihi videor, qui et doctrinam viri & virtutes & iumentam miserantur & liberorum actatulam vident & suam præcipue sortem dolent. Verum vt tenue circumferebat ille corpus & humile, ita tenui, modicoque vietu videbarur esse sustentandus, & modico labore onerandus. Quorum alterum visus est semper, alterum non potuit obseruare. Nam qui potuisset, qui tanta quotidie vrgebat negotiorum multitudine, tamque erat sollicitus, ne non vñlum recte penitusque conficeret? Idque vel eo specimine docere sufficiat, quod pro aede magna atque ampla hebdomadibus dierum singulis bis faltem voce illius animanda, quum vix satis firma latera habere videretur, nunquam tamen nisi summa coactus necessitate partibus ipse suis defuit. Quo factum esse credibile est, vt ante tempus viribus exhaustis desiceret. Atque se eneruatum sensit ipse mature. Maxime illo die, quo postremum concionatus est, scilicet illo, quo Christi a Iudacis cruci affixi, quotannis renovari solet inter Christianos memoria, ille vero mane de somno his erat verbis expergescitus PAVLI GERHARDI, quibus is in cantilenâ optat, eam fibi obtingere felicitatem, vt quasi sub eruce Huius, qui est vita nostra, mortem operat. Ac debilis et infirmus quin prodiisset in suggestum, nimis multo descendit infirmior & debilior, statimque die postero profecto, ferali lecto fuit affixus. Cuius rei rationes exitumque functionum exponit arcessitus propere Medicus, vir nobiliss. atque experientiss. D. B. H. L. LEMBKE, feliçissimus caeteroquin artifex medendi, his verbis: *"Nam diu ante morbum suum, Vir maxime Reverendus, SCHNOBEL, amicus meus & Fautor optimus, & post mortem etiam mihi semper venerandus, conquerens est de lasitudine corporis, anxietatibus præcordiorum animique inquietudine. Corripiebatur autem die sexto mensis Aprilis versus noctem pleuritide in latere dextro, dolore scilicet pectorio cum febre continua aucta, tussicula & respiratio impedita. Instituta & repetita venæ sectione, dolores & morbus, quem itidem ante annum iamiam perpeccus erat, in meliorem quidem exibant partem, atque expectoratio facilis, dolores sensim cessantes, transpiratio bona, ac liberior respiratio optimam faciebant spem sanitatis mox restituenda usque ad diem nonum M. Aprilis. Sed tunc versus noctem subito cruciabatur colica spasmodica flaxulenta cum multis excretionibus alvinis. Sedata & bæc est, adhibitis medicaminibus idoneis, redeunibus tamen simul in dextro latere doloribus, qui vero mox, subssecuta expectoratione sanguinea, remittebant itidem. Post æger levi timore vel poissis terrore motus incidit in deliria versus noctem increscentia. Accedebant spasti, inquietudines, & tremores membrorum totiusque corporis, & augebantur hac ita, ut adstantes agri vnam in lecto detinere vix essent posse. Elopis ita tribus horis debellata tandem erant mala rite oppositis, tum internis, tum externis. Redibat quies membrorum totiusque corporis; sed manebant deliria lenia, oculis etiam apertis. Involuntarie deponebantur excretiones altinae. Sic peractis viginti quatuor horis, aliquantulum dormire incipiebat æger sed somnis erat interruptus & per intervalla semper aderant deliria & mentis alienatæ signa, usque dum morbi dies nonus & morbi & vita finem adserebat."* Scilicet a. d. XV. Apr. sub ipsam medianam noctem, laetus et tranquillus nihilque animo turbatus, exspirauit inter preces et suas et suorum, postquam triduo ante Coniugi liberisque & propinquis, ad hoc arcessitus, valedixerat sacraque fuerat coena vñsus, quam ministrabat ipsi vir admod. reuer. & præclarissimus CHRISTOPH. GOTTHILF KOHLREIFF, Archidiaconus aedis eiusdem Marianæ meritissimus, Collega ipsius et ad D E V M rite placandum Mytagogus fidelissimus.

Ergo, virorum optime, abiisti, quo vocare nos solebas, saepissime in concionibus voce sublata. Abiisti illuc, vnde redire ne nostra quidem causa, quantumvis & amaueris nos & amatus fueris ab omnibus, fas esse duceres. Tam bene Tibi est, tam parum, quantumcunque dubitemus moerentes et infirmi, nobis vtile, vt redeas! Fruere ergo luce coeli & gaudiis ineffabilibus! Fruere beatissima sorte, que Tibi obtigit. Fruere bonorum cumulo innumerabilium, C R I S T I merito, cui inferuæbas corde sincero fideque optima, Tibi partorum in aeternum. Tibi in animis nostris en! deposita sunt Tuorum meritorum grataque mentis nostræ & reuerentiae monumenta, tempore nullo destruenda. Vale iterum, beate SCHNOBELI, aeternum vale!

An vero verendum est, ne non idem mecum sentiant illi omnes, qui squalidi tristitia & moerore confessi, plus videntur, quam vñl reliquorum, in tanto Viro amississe, Coniux optima, Liberi, Fratres, Socrus, Affines, Agnati, Cognati, Collegæ, omnes denique Auditores Eius & Ciues, illi in primis, qui sanctam coluerint cum ipso, partim ab ipsa inde, vt & ego, prietexta, amicitiam? Minime! Sed omnes dabimus operam, vt abstergamus animo luētus, refistamus dolori, & speremus, omni dubio procul habito, fore, vt vulnera D E V S ipse nobis inficta suo tempore persanet. Implet hanc spem Numen Optimum, quod fiet, domumque nobilissimam gratissime hac acerbitate afflictam omnis generis laetitia & felicitate soletur!

Quod optantium pars præcipua quum sitis & primaria haud dubie, MAGNIFICI et ILLVSTRES Reip. CONSULES, Summe venerab. reuerendo Canonorum Ordini PRAEPOSITE, Generosiss. Eorundem DECANE, Summe reuer. atque excellentiss. sacrorum PRAESVL, Nobiliss. Prudentiss. Consultiss. atque experientissimi Viri, Reipubl. SYNDICI, Iuriumque et futuraris artis DOCTORES, Admodum Reuer. et Præclariss. sacri Ordinis SENIOR, PASTORES atque SYMMYSTAE, Nobilissimi Generos. Prudentiss. et Ampliss. Viri, Reipubl. SENATORES, PROTONOTARIE et SECRETARII, non dubium est quoque, quin funus hodie duendum, quo iusta perfoliuntur Viro insigniter merito, benevoli frequentesque comitaturi sitis, caeterisque, qui colunt Eius memoriam et colent, exemplum præciri, quod vel volentes rogare atque orare obseruantur decenterque pro eo,

ac debo, sustineo.

P. P. Lubecæ ipso exsequiarum die xxv. Apr. A. cl. CCCCLXV.

(19) 1.) De die appropinante ad Hebr. X. 25. Lubec. 1752. 4. 2.) De recentiori quadam translatione verborum επι καλης ι Cor. X. 10. Lub. 1754. 4. 3.) Bibliotheca nouæ Lubecensis Voll. VIII. Lub. 1753—1756. 8. itemque Miscellaneorum Lubecens. Voll. IIII. Rost. & Wismar, 1758—1761. 8. non dubito Eisdem adscribere, quia præcipius fuit harum opicularum editor. 4.) Observatio grammatica & philologica ad Pf. VIII. 2. quae reperitur in Bibl. noua, quam dixi, Lubecensi Vol. I. p. 119—135. 5.) Index & arguendum Disputationum ad forum Theolog. & philosoph. pertinentium in academ. Scan. Londinensi habituarum, ibid. Vol. IV. p. 146.sq. 6.) Accessionum & Supplementorum ad b. m. MICH. LILIENTHALI Archivarium Biblicum specimen, Ibid. Vol. VIII. p. 120. sqq. Praeter alia multa, quae et Bibliothecæ nouæ et Miscellaneis Lubecensis, vel nomine prorsus celato, vel sola indicato litera S, addidit. 7.) Memoriae aliquot meritis-

simor. viror. vt b. Parentis, it. Engelberti Braschi, aliorum, Germanice conscriptæ. 8.) Von der Taufe der Erwachsenen, eine Predigt bey der Taufe eines jungen Mohren über Act. VIII. 35—39 gehalten Lubecæ 1753. 4. 9.) Die allernothigsten Lebren der Chrifl. Religion, quæ prodierunt sine auctoris loci-que mentione Ploenæ 1750. 8. Quibus praefixam Praefationem inveniabilibus claudit his verbis: *Sollte aber nicht alles einfältig genug vorgetragen seyn, so würde dieser erheblichste Vorwurf seyn, der dem Verfasser, vermöge seiner Absicht, gemacht werden könnte.* Addamus 10) quae prelo quamvis parata iacent, tamen subiecta nunquam fuerunt, vt: Traurede bey der Hochzeit seines jüngsten Bruders Hrn. J. H. Schnobels gehalten A. 1759. d. 29. März über 1 B. Mos. XLIII. 29. et alia.

(20) Qui literis etiam tenerrimum spirantibus amore de-dicauit ipsi Animaduersiones suas in ven. BAIERI Compend. Theol. Ien. 1757. 8.